

SERGI

ROSA LUXEMBURG 1871 - 1919

Sosyalist düşünceye adanan bir yaşam.

Fikir ve konsept: **Maxi Besold**

Tarihçe:

Bu sergi, »Münih İşçi Hareketi Arşivi« adlı derneğin yönetim kurulu üyesi olan Maxi Besold tarafından 1990lı yıllarda uzun uğraşlar sonucunda hazırlandı. Önceleri sadece Münih ve çevresindeki sendikalar ile solcu klüp ve derneklerde gösterilen sergi, 1999 yılında Rosa Luxemburg Vakfı'nın katkılarıyla ortak projeye dönüştürüldü. Böylelikle 2002 Kasım'ında 36 adet DIN A0 büyüklüğünde tablo haline getirilerek, çeşitli kentlerde, özellikle okullarda kullanılacak gezici sergi oluşturuldu.

İçeriği üzerine:

35 tablo Rosa Luxemburg'un yaşamına ve eserlerine adanmıştır. 1 tablo ise eserlerinin listesine ayrıldı (Türkçe'ye çevrilmedi).

Maxi Besold tarihsel fotoğraflar, Rosa Luxemburg'un mektupları, konuşmaları ve yazılarından derlediği alıntılarla ve uluslararası işçi hareketinin tarihinden alınmış belgelerle zenginleştirilmiş bir sergi hazırlamayı başarmıştır. Bu şekilde sadece adı ve öldürülüş biçimi bilinen, ancak düşünceleri ve eserleri konusunda yeterince bilgiye sahip olunmayan bu devrimci kadının yaşamını bilhassa genç kuşağın ilgisine sunulabilme olanağı elde edilmiştir.

İlk 23 tabloda Rosa Luxemburg'un kökeni, yaşamının geçtiği yerler, teorik eserinin ortaya çıkışı, Polonya ve Alman sosyaldemokrasisi içerisindeki çalışmaları, KPD'nin (Alman Komünist Partisi) kuruluş dönemine kadar giriştiği kimi zaman çatışmalı tartışmalar, Almanya'daki Kasım Devrimi'ne katkıları, hapisane dönemleri ve 1919 Ocak'ında karşı devrim tarafından katledilişi konu alınmaktadır.

Türkçe'ye henüz çevrilmemiş olan 24 - 33 nolu tablolarda ise, Rosa Luxemburg'un yakın arkadaşları ve süregiden aşkları konu alınmaktadır.

34 nolu tablo, Rosa Luxemburg'un katledilişinden sonra ona gösterilen saygı ve sahiplenişi yansıtmaktadır.

35 nolu tabloda ise, bazı örneklerle Rosa Luxemburg'un yaşamı ile eserlerinin geçmişteki ve günümüzdeki etkileri konu alınmaktadır.

Doğal olarak böylesi bir sergi, Rosa Luxemburg gibi devrimci ve mücadeleci olağanüstü bir kadının yaşamının bütün renklerini kapsayamaz. Ancak Rosa Luxemburg'un yaşamından alınan bu kesitler, onun düşünceleri ve eserlerine ilgiyi artırabilirse, amacına yeterince ulaşmış sayılacaktır.

»Özgürlük her zaman, farklı düşünenin özgürlüğüdür« diyen Rosa Luxemburg'un yaşamı günümüz kuşakları için hâlâ güncel kalmaya devam etmektedir.

Berlin, 2008 Nisan'ı
Rosa Luxemburg Vakfı

Almanca'dan çeviren: Murat Çakar

KÖKEN

ROSA LUXEMBURG 1871 - 1873

Unutulmayan, herşeyin başladığı yer, aile. (M. Gallo)

Çeşitli biyografilerinde doğum günü olarak 25 Aralık 1870 veya 5 Mart 1870 verilmekte. Bu karışıklık muhtemelen Rosa Luxemburg'un uzun süre sahte evrak kullanmasından dolayı söz konusu olmuştur.

Çok güldüğüm doğum günü tebriğün için teşekkür ederim. »Resmi« doğum tarihim yanlış (o kadar yaşlı değilim); edepli bir insan olarak gerçek bir nüfus kâğıdına değil, »sahiplenilmiş« ve »düzeltilmiş bir nüfus kâğıdına sahibim.

Henriette Roland-Holst'a 30 Ocak 1907 tarihinde yazdığı mektuptan

Rosa Luxemburg, yahudi aydınlanmasına bağlı olan bir yahudi ailesinin çocuğuydu. Anne ve babası iyi eğitilmiş ve Alman ve Leh edebiyatı hayranlarıydılar. Babası Zamoş'ta tanınmış bir tüccardı ve Pazar meydanında bir eve sahipti.

Annesi Löwenstein doğumlu Lina

Babası Eliasch Luxemburg (Eduard Luxemburg)

1871

Rosa Luxemburg Zürih Üniversitesi'ne verdiği belgede doğum tarihini 5 Mart 1871 olarak belirtiyor.

ROSA (ROSALIE, ROSALIA, ROZA) LUXEMBURG (LUKSENBURG, LUXENBURG) 5 MART 1871'DE ZAMOŞ'TA DOĞDU

Maddi yaşam koşulları hakkında bilgi veren bir kaynak yok. Ama ailenin pek zengin olmadığı bilinen bir gerçek.

»Zavalı babacığım, keyfi istediğinde tatil yapabilecek bir bankacı değil... tamamıyla ucuz kurulu işlere bağımlı...«

Leo Jogiches'e 1899'da yazdığı mektupta.

Zamoş'un Pazar Meydanı. Rosa Luxemburg'un doğduğu kent, Lublin valiliğine bağlıydı ve »Kongre Polonyasının bir kenti olarak, Çarlık Rusyası'nın egemenliği altındaydı.

Doğduğu ev: Luxemburg ailesi, Rosa üç yaşına girene dek bu evde yaşadı.

VARŞOVA'DA ÇOCUKLUK

ROSA LUXEMBURG 1873 - 1880

»Gerçek« yaşam çatıların arkasında uzaklarda bir yerde.

1873

Luxenburg ailesi 1873'de Varşova'ya, Zlota Sokağı 16 adresindeki kiralık eve taşındı. Mahalle varlıklı bir mahalleydi. Varşova, büyük bir kentin anonimliğini ve açık çok uluslu toplumun bütün avantajlarını sunuyordu.

1900'lerde Varşova

Rosa beş yaşındayken

Rosa Luxemburg çocukluğu hakkında pek ender konuşurdu. 1904'de Zwickau cezaevinden Luise Kautsky'e yazdığı mektupta çocukluğu ile ilgili şu hatıralara yer vermişti:

»... O büyük kiralık evin sıkıcı, gürültülü, çekişleyen yaşamı görünmeden önceki o an, en güzel andı. Kaldırımın basitliği üzerinde sabah saatinin takdisli sessizliği duruyordu: yeni doğan güneşin altınmsı ışınları pencere camlarında yankılanıyor ve yukarılarda, henüz kentin gri gökyüzüne girmemiş pembemsi bulutçuklar seyir ediyordu. O zamanlar yaşamın, yani »gerçek« yaşamın çatıların ardında, uzaklarda bir yerde olduğuna inanıyordum. O zamandan beri gerçek yaşamın hep peşine düştüm. Ama o, hep çatıların ardına gizlendi. Sonunda her şey günahkâr bir oyuna dönüştü ve gerçek yaşam Antoni ile »Medeniyetin Başlangıçları« adlı kitabı okuduğum o avluda kaldı.«

Rosa beş yaşındayken âniden kalçasından rahatsızlandı. Neredeyse bir yıl yatakta kaldı. Ömrü boyunca topalladı. Rosa Luxemburg canlı ve öğrenmeye iştahlı bir çocuktur. Annesinin desteğiyle beş yaşında okuma yazmayı öğrendi.

Rosa Luxemburg 9 yaşına kadar evde öğrenim gördü. 1880'de II. Kız Lisesi'nin 1. sınıfına başladı.

1880

Lise, babaları işgal ordusunda asker olan Rus kızlarına ve asilzade çocuklarına ayrılmıştı. Rosa, bir yahudi çocuğu olarak hiyerarşinin en altındaydı.

1881

10 yaşındayken, 1881 Noel'inde, sadece Varşova Gettosu'nda değil, aynı zamanda oturdukları Zlota Sokağı'nda da yağmacı ve terör estiren gürûhun başlattığı bir pogromu yaşadı.

1884'de Alman Kayser'i I. Wilhelm'in Varşova'ya gelmesinden kısa bir süre önce Rosa Luxemburg Lehçe alaylı bir yazıyı kaleme aldı:

»Bati'nin güçlüsü, nihayet seni görebileceğiz. Ama bilki Saksonyalının bahçesine gelersen – seni sarayında ziyaret edecek değilim. Gerçi onur gösterimlerinizi görmek istemem, ama orada neler konuştuğunuzu duymak isterim. »Bizimkilerle« duyduğuma göre »senli benli« imişsin. Politika konusunda henüz aptal bir koyunum, o yüzden seninle pek konuşmak istemiyorum. Ama, sevgili Wilhelm, bir şeyi söylemek istiyorum: O hilebaz hergele Bismarck'na söyle, ey Bati'nin Kayser'i, Avrupa için ona emret, ki barış pantolonunu kirletmesin.«

Rosa oniki yaşındayken.

LİSEDE

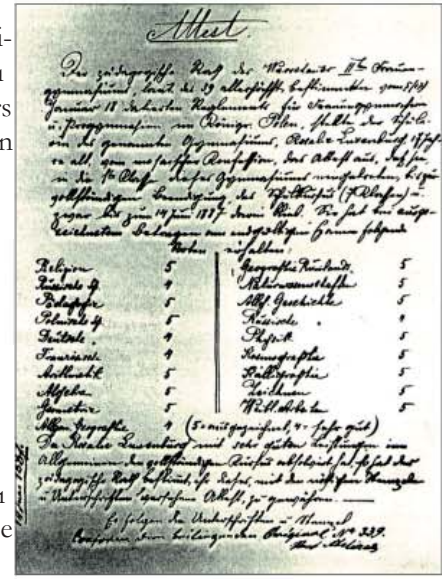
ROSA LUXEMBURG 1880 - 1889

İdealim, içerisinde herkesi sevmeme için verilecek bir toplum düzenidir..

Öğrenme, kabiliyetli Rosa'nın kolayına geliyordu. Okul dönemi boyunca her zaman okulunun en iyi öğrencisi oldu. Buna rağmen, hak ettiği halde okulunu bitirdiğinde altın madalya ona verilmedi. O dönemin müfredatına antisemit ve Polonya düşmanı uygulamalar hakimdi. Ders dili Rusça'ydı. Öğrencilerin kendi aralarında da Lehçe konuşmaları yasaktı.

1880

Rosa Luxemburg Çarlık Rusya'sının okul dönemi esnasındaki durumunu, Wladimir Korolenko'nun »Çağdaşımın hikâyesi« adlı yapıtına yazdığı önsözünde şöyle tanımlayacaktı:

Rosa öğrenciyken, yakındaki sitadelde [kalede] devrimci sosyalistlerin nasıl hücrelere atıldığını, taş ocaklarında çalıştırıldıklarını ve asıldıklarını görmüştü. Aralarında genç kadınlarda vardı.

»... Seksenli yıllarda, II. Alexander'a düzenlenen suikastten sonra Rusya'ya bir umutsuzluk süreci hakim oldu. Adalet sisteminde ve taşradaki özyönetimdeki altmışlı yılların liberal reformları geriye püskürtüldü. III. Alexander hükümetinin kurşun çatısı altında mezar sessizliği hakimdi. Barışçıl reformlara yönelik bütün umutların tükenmesi sonucu ve devrimci hareketin etkisizliği karşısında Rus toplumu baskın, boyun eğici bir havaya mahkum oldu...«

1882

Varsova Sitadeli

»... Bütün ıstırapları, tüm o gizli, acı gözyaşlarını, karni tokların vicdanına yüklemek istiyorum, ...«

Rosa Luxemburg'un okul döneminde kaleme aldığı Lehçe şairinden.

Rosa Luxemburg idrak etmişti:

»Dünya değiştirilmeliydi!«

1882'de kurulan – Arkadaşları Adolf Warski ve Julian çağdaş sosyalist hareketin Marchlewski ile birlikte, Polonya ve öncüsü - »Proletarya« Rusya'daki sosyalist kesimlerle ilişkiler adlı parti neredeyse geliştirmiş olan işçi Marcin Kasprzak tamamen yok edilmişti.

etrafındaki devrimci çevreye katıldı. Onlar bireysel terörü reddediyorlardı. Kendilerine Alman sosyaldemokrasisi gibi kitlesel bir örgütü örnek almışlardı. Rosa, Varşova'daki öğrenciler arasında 2 yıl boyunca gerçekleştirdiği ajitasyon çalışmalarından sonra, tutuklanma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Muhtemelen Marcin Kasprzak'ın yardımıyla, 1889 başlarında bir saman arabasının içine saklanarak Polonya-Almanya sınırını geçti.

1889

Marcin Kasprzak, 1860 yılında doğdu, 1905'de Varşova'da idam edildi.

ZÜRİH'TE - ÜNİVERSİTE'DE

ROSA LUXEMBURG 1889 - 1898

Gerçekten de artık reşit oldum.

Zürih, eski üniversite, 1890

Rosa Luxemburg Zürich'te kendisine uygun bir yurt buldu. Oradaki üniversite, Avrupa'da kadın öğrencilere kapısını açan tek üniversiteydi. Ayrıca Zürich, politik açıdan ilginç ve geniş bir kütüphaneye sahipti. Kadın öğrencilerin yarısı Rus'tu.

Zürih'teki üniversite öğrencilerinin öğrenme ve oturma odaları.

Waldische Studiensatz der Staatswissenschaftlichen Fakultät.			
Nr.	Titel	Verf.	Noten
1.	Politik	Dr. H. H. H.	1,0
2.	Recht	Dr. H. H. H.	1,0
3.	Historie	Dr. H. H. H.	1,0
4.	Philosophie	Dr. H. H. H.	1,0
5.	Mathematik	Dr. H. H. H.	1,0
6.	Botanik	Dr. H. H. H.	1,0
7.	Zoologie	Dr. H. H. H.	1,0
8.	Physik	Dr. H. H. H.	1,0
9.	Chemie	Dr. H. H. H.	1,0
10.	Medizin	Dr. H. H. H.	1,0
11.	Pharmazie	Dr. H. H. H.	1,0
12.	Landwirtschaft	Dr. H. H. H.	1,0
13.	Forstwissenschaft	Dr. H. H. H.	1,0
14.	Technik	Dr. H. H. H.	1,0
15.	Arzt	Dr. H. H. H.	1,0
16.	Pharmazie	Dr. H. H. H.	1,0
17.	Landwirtschaft	Dr. H. H. H.	1,0
18.	Forstwissenschaft	Dr. H. H. H.	1,0
19.	Technik	Dr. H. H. H.	1,0
20.	Arzt	Dr. H. H. H.	1,0

R.L., genç kız iken

Rosa Luxemburg ilk yıl üniversitenin felsefe fakültesine yazıldı ve matematik, botanik ve zooloji derslerine girdi. Bu disiplinlere karşı ömrü boyunca ilgisi oldu. 1890'dan itibaren devlet ve iktisat tarihi ile tarih bölümüne yazıldı.

Rosa Luxemburg, onunla aynı tarihlerde Zürich'te öğrenim gören Ricarda Huch ve Anita Augspurg hakkında hiç bilgiye sahip olmadı.

1890

Platten Sokağı 47

Leo Jogiches

W.I. Sussulitsch

Zürih, Polonyalı ve Rus göçmenlerin en önemli buluşma yeri idi. Rusların genellikle gittikleri lokallerde ve »Slav pansiyonlarında« hararetli tartışmalar sürdürülmekte ve her defasında konu »Sosyaldemokrasinin temel teorileri« ve »devrim« olmaktadır.

G.W. Plechanow

P.B. Axelrod

Rosa Luxemburg Zürich'teki öğrenim döneminde **Georg Plechanow**, **Vera Sassulic (Zasulic)**, **Paul Axelrod** gibi öncü Leh ve Rus marksistleri ile ilişkiye geçti. Öğrenci arkadaşları arasında Varşova'daki, **Julian Marchlewski (Karski)** ve **Adolf Warşavski (Warski)** dostları ve Wilna'lı genç devrimci **Leo Jogiches** vardı.

1898

Rosa 20 Temmuz 1898 tarihinde doktora diplomasını aldı. Doktora diploması ona »magna cum laude« ünvanını veriyor ve Kamu Hukuku ve Devlet Bilimleri Doktoru olarak mezun olmasını sağlıyordu.

ÜNİVERSİTE DÖNEMİNDEKİ POLİTİK FAALİYETLERİ

ROSA LUXEMBURG 1889 - 1898

»Vatanımız, tüm dünyadır.«

II. Enternasyonal Sosyalistler Kongresi, Zürich, 1893. Ufenau adasına gezi düzenleyen bir katılımcı grup.

Rosa Luxemburg, 1893'de Zürich'te düzenlenen II. Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'nde delege olmak için çabaladı – ama başaramadı. Leo Jogiches, Julian Marchewski ve Adolf Warşawski ile birlikte kurduğu SDKPiL (Polonya ve Litvanya Sosyal Demokrat Partisi) ile, programının başına **ulusal mücadeleyi** koyan PPS'yle (Polonya Sosyal Demokrat Partisi) sert çatışmalara girdi.

Leo Jogiches

Berlin Kurultayı

Alman sosyaldemokrasisi, 19. Yüzyıl'ın sonlarında Sosyalist Enternasyonal içerisinde büyük saygıya sahipti. [Alman sosyaldemokrasisi] kapitalizmi aşmayı ve bir sosyalist toplumu kurmayı uzak hedefi olarak nitelendiren devrimci bir işçi ve muhalefet partisiydi.

SPD o dönemler 100.000'den fazla üyeye sahipti. Parti başkanları August Bebel ve Paul Singer'di. Wilhelm Liebknecht »Vorwärts« gazetesinin, Karl Kautsky'de »Neue Zeit« dergisinin genel yayın yönetmenleriydiler. Rosa Luxemburg, SPD yayın organlarını gazetecilik ve teorik çalışmalarının bir platformu olarak kullanmak için Berlin'e geçme kararını verdi.

Adolf Warşawski

Julian B. Marchlewski

1893'de

Belçika'lı sosyalist önder Emile Vandervelde'nin hatıratından:

»O zamanlar 23 yaşında olan Rosa, Almanya ve Polonya'daki bazı sosyalist çevrelerin dışında pek tanınmıyordu... Söylediklerinin daha iyi anlaşılması için delegeler topluluğunun arasından nasıl seçilip, bir sandalyeye tırmandığını bâlâ görür gibiyim. Bedensel hatalarını ustaca saklayan o küçük, çelimsiz, narin yaz elbisesi içerisinde hararetle cümlelerle davasını savunmuştu.«

Rosa Luxemburg, doktora çalışması için **Zürih Üniversitesi'nde** yürüttüğü çalışmalarının ve **Paris kütüphanelerindeki** araştırmalarının yanı sıra, Julian Marchlewski ve Adolf Warski ile birlikte Paris'te »Sprawa Robotnicza« (İşçilerin Meselesi) adlı yasadışı Rusça-Lehçe dergiyi yayınladı. Takma ad altında sayısız makale yazdı, mizanpaj, baskı ve dağıtım ile uğraştı. Alman sosyalistleri gazeteyi Polonya'ya geçirmede yardımcı oldular. Polonya'ya dağıtım kısmen Mühih üzerinden gerçekleştirildi.

Rosa, Robert Seidel tarafından Zürich'te yayımlanan »Arbeiterstimme« adlı dergide çalıştı ve Karl Kautsky'nin Stuttgart'ta yayımladığı, Alman sosyaldemokrasinin haftalık dergisi »Neue Zeit«a yazılar yazdı.

»Yoldaşlar! Polonya'nın Rusya'nın boyunduruğu altındaki bölümlerinden gelen Polonyalı sosyalistler kongrenize ilk kez katılmaktadırlar. Varşova ve Lodz işçileri delegelerini, politik despotluğun ve sabit gericiğin karanlık diyarından buraya gönderdiler.«

R.L.'un kongredeki konuşmasından.

Ancak [Almanya'ya] geçebilmesi ve politik ajitasyonda bulunabilmesinin önkoşulu Alman vatandaşlığıydı. Rosa Luxemburg bu nedenle 1898 Nisan'ında, bir Alman göçmenin oğlu olan Gustav Lübeck ile sahte evlilik yaptı.

1898, nikâhta

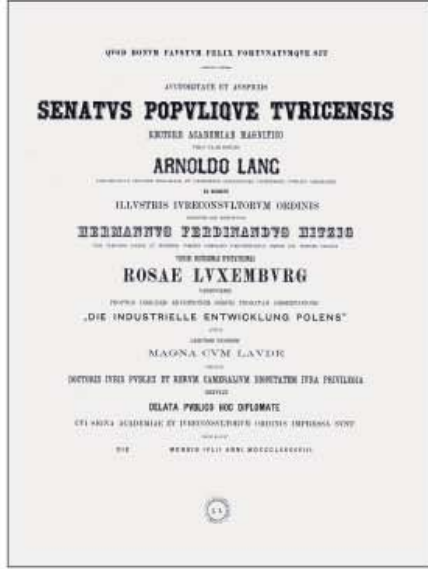
1898

DOKTORA ÇALIŞMASI

ROSA LUXEMBURG 1896 - 1898

Bu arada, beni doktora çalışmam nedeniyle tebrik edebilirsiniz.

Doktora çalışması için gerekli olan ekonomik-istatistik ispat zorunluluğu, Rosa Luxemburg için kütüphanelerde uzun süre çalışma anlamını taşımaktaydı. Bu çalışmalar nedeniyle, arzuladığı pratik çalışmasının engellendiğini düşünüyordu.

Doktora diploması

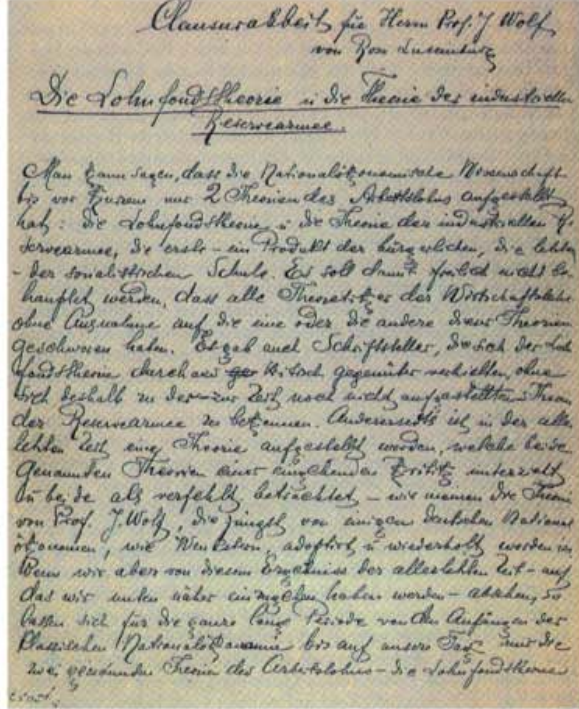
»...Çalışma, konuya hakimiyet, büyük üna, keskin zekâ ile hazırlanmış. Öğrenci, konuya uzaklaşmadan bakım olduğunu ve teorik kabiliyet ile pratik bakış açısına sahip olduğunu kanıtıyor. Stil biraz eksik, yaklaşım ise biraz tek yanlı. Öğrenci sosyalist ve tarihsel materyalist bakış açısına inanıyor. Sosyalist literatürün kavramlarını kullanmış, ama bu, bir doktora çalışması için gerekli görülen çalışkanlığı bir şekilde engellemiş. Bu nedenle çalışmanın kabul edilmesini talep ediyorum.«

Doktora hocası Profesör Julius Wolf

»...Öylesine enerji ve efor harcadığım bu doktora çalışmasından o kadar nefret ediyorum ki, sadece düşünmek bile ağlama krizlerine girmeme neden oluyor...«

Leo Jogiches'e 24.6.1898'de yazdığı mektupta.

1898

Prof. Julius Wolf'a verdiği bir imtihan kâğıdı.

Polonya'nın Endüstriyel Gelişmesi başlıklı doktora çalışması basıldığında çok mutlu olmuştu.

Doktora çalışması

Robert Seidel, Saksonya'dan yirmi yaşında İsviçre'ye geldi. Redaktör, pedagog ve doçenti. Zürih kenti ve kantonunda ayrıca ülke parlamentosunda politika yaptı. Karısı Mathilde ile Rosa Luxemburg uzun yıllar arkadaş oldular.

»... ne ilginc, ne tipik! Rusya-Polonya'sının ve böylece Rusya'nın endüstriyel gelişimini açıklamak, bu iki ülkenin iktisadî açıdan nasıl birbirleri ile bağlandıklarını ve bu neden politik olarak birbirlerine nasıl muhtaç olduklarını göstermek için bir kadın gerekti. Kadın dünyasını bu ahlâkî zafer nedeniyle kutluyoruz! Bu, kadının erkekle eşitlenme hakkı için, her ne kadar bu hakkın bir ispata gereği olmasa da, yeni bir gerektir. Yoldaşımızı ise içerikli, açık ve bağlayıcı çalışmasından dolayı kutluyoruz.«

Robert Seidel, 'Züricher Volkszeitung' gazetesinde

»... Nasıl, güzel değil mi? Paketi açtığımda kalbimin çarptığını ve bu nedenle kızardığımı itiraf etmeliyim doğrusu...«

Leo Jogiches'e 10 Temmuz 1898'de yazdığı mektupta

ALMAN SOSYALDEMOKRASİSİNE GİRİŞ

ROSA LUXEMBURG 1898

Kabretsin, kendimi kamuoyunda biraz göstermek isterim.

1900'lerde Berlin

Rosa Luxemburg 1898 Mayıs'ında Almanya'ya geçti. Alman sosyal-demokrasisi o sıralar seçim mücadelesindeydi. İlk günlerini Münih'te, dostları Adolf ve Jadwiga Warşawski'nin yanında geçirdi.

»... Berlin üzerimde aksi bir etki yarattı: soğuk, zevksiz, tam bir garnizon; ve o Prusyalılar, sanki kendilerini döven sopaları yutmuş gibi, kendini beğenmişler.«

Mathilde ve Robert Seidel'a 30 Mayıs 1898'de

Rosa Luxemburg 16 Mayıs'ta Berlin'e geldi.

1898

Rosa Luxemburg 24 Mayıs'ta SPD'nin Katzbach Sokağındaki parti bürosuna başvurdu. Kendisini karşılayan Ignaz Auer ile uzun bir görüşme yaptı.

»... görebildiğim kadar onun üzerinde etkili olabildim; ayrılırken bana, benim ile tanışmaktan çok mutlu olduğunu söyledi. Bu, o Bayyeralı hoyrat adamdan pek beklenmeyecek bir nezaket...«

Leo Jogiches'e 25 Mayıs 1898'de yazdığı mektupta

Ignaz Auer, Rosa Luxemburg'a »SPD'nin El Kitabı«nı verdi ve onu »Parti adres defterine« kaydetti. Rosa Luxemburg artık sadece **yasadışı Polonya partisinin değil, aynı zamanda yasal Alman sosyaldemokrat partisinin de üyesiydi.** Rosa Luxemburg'a, Yukarı Şlezya'nın işçileri ve madencileri arasında eksik olan ajitasyon görevini yapması önerildi. O ana kadar hiçbir parti yöneticisi bu uzak ve sefaletle boğuşan bölgeye gitmek istememişti.

Ignaz Auer

»...Yukarı Şlezya'ya gitmeye kararlıyım. Oradaki durumu düşündüm ve başka yol olmadığına karar verdim... Tek kelimeyle, bavulları toplamaktan başka bir işi kalmadı.«

Leo Jogiches'e 28 Mayıs 1898'de yazdığı mektupta

1900'lerde Şlezya madeninde çalışan işçiler.

İlk ajitasyon gezisini madencilerin bulunduğu Königshütte, Katscher, Gleiwitz gibi kasabalara yaptı ve büyük başarılar elde etti. Dinleyicileri onu hep çiçeklerle karşılıyor ve daha fazla kalması için iltina etmeye çalışıyorlardı.

SOSYALDEMOKRASİSİNİN SAFINDA

ROSA LUXEMBURG 1898 - 1904

Pozitif anlamda itme niyetindeyim.

Rosa Luxemburg artık parti adına sürekli yollardaydı. İşçilerin gittikleri lokallere giriyor ve ülkenin her tarafında düzenlenen seçim toplantılarında konuşuyordu. Parti kurultaylarında, »ileriye itmek« istediği »eski babalarla« tartışıyordu.

Büyük Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'ne katıldı. Kongrede Polonya ve Rusya uzmanı olarak kabul edildi.

Sosyaldemokratlarla konuşan Rosa Luxemburg. Ortada Alexander Helpland (Parrus)

Rosa Luxemburg, önde gelen sosyalist gazeteler ve dergiler için makaleler ve sivri dilli yorumlar yazıyordu. »Sächsische Arbeiterzeitung«, »Leipziger Volkszeitung« ve »Vorwärts«de redaktörlük yaptı.

1900, Paris, Enternasyonal Sosyalistler Kongresi, ön sırada oturan Rosa Luxemburg

21.8.1904'de Amsterdam'daki Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'nde Rosa Luxemburg ve August Bebel

»Partide makalelerin yazılış biçiminden hiç hoşnut değilim. Öylesine basmakalıp, öylesine şablonca ki... Biliyorum, dünya farklı ve farklı şarkılar isteniyor. »Şarkılar«, ama yazdıklarımız genellikle şarkı değil, daha çok renksiz ve sessiz homurdanma, aynı bir makinanın çıkardığı ses gibi. Öyle zannediyorum ki, insanların yazarken derinlere gitmeyi ve yazılanın önemi ile gerçekliğini unutmaları bunun nedeni. Her defasında, her gün, her makalede yazılanı yeniden yaşamak gerektiğine inanıyorum. İşte o zaman yürek tazelenir ve eski bilinen davyyla ilgili yüreklere giden yazılar yazılabilir...«

23 haziran 1898'de Zürih'te Mathilde ve Robert Seidel'a

Japon Sen Katayama ve Rus Georgij Plechaov'un arasında. Yanında Avusturyalı Dr. Viktor Adler. Amsterdam 1904

1904

İlk hapis cezası 26 Ağustos 1904'de infaz edildi. Majestelerine hakaretten iki ay hapse mahkum edilmişti.

1900

SOSYAL REFORM YADA DEVRİM

ROSA LUXEMBURG 1898 - 1905

Bir devrim kültürel biçimlerde de seyredebilir.

Eduard Bernstein

Sosyal reform mu, yoksa devrim mi? Rosa Luxemburg'un Alman sosyaldemokrasisinde çalışmalarına başladığında söz konusu olan tartışmaydı.

Georg von Vollmar

1898

»Revizyonistlerin« teorisyeni olan Eduard Bernstein giderek sınıf mücadelesine ve devrim çabalarına karşı çıkıyordu. SPD'nin bir demokratik reform partisine dönüşmesini savunuyordu.

Stuttgart'ta 1898'de düzenlenen parti kurultayında, Rosa Luxemburg'un ilk katıldığı kurultayda, hemen tartışmalara katıldı ve Bernstein ile taraftarlarının reform teorilerine karşı çıktı.

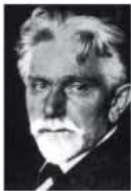
Bu düşüncelerin karşısına kendi düşüncelerini koydu: hem reform, hem de devrim!

Karl Kautsky

Franz Mehring

August Bebel

Clara Zetkin

»... Vollmar bana acı bir şekilde, acemi er olarak eski gazilere akıl veriyorsun suçlamasını yaptı. Mesele bu değil... Alman hareketinde daha apoletlerimi kazanmak zorunda olduğumu biliyorum; ancak bunu düşmanla mücadele edilen sol kanatta almak istiyorum, düşmanla uzlaşmaya çabalanan sağ kanatta değil...«

»... Partimizde çok önemli olan bir nokta, yani son hedefimiz ile gündelik mücadelelerimiz arasındaki bağlantı karanlığa düştü... Politik iktidarı hedeflediğimizden hiç bir zaman şüphe duymamalıyız. Bir sosyalist parti her zaman duruma hakim olmak, öz görevlerinden kaçmamak zorundadır. Ayrıca son hedefimizin ne olduğuna dair düşüncelerimiz kesinleşmelidir. Biz onu, fırtınalara ve rüzgârlara rağmen gerçekleştireceğiz.«
(Alkışlar)

1898 Stuttgart kurultayında yaptığı konuşmadan

Marx'ın mirasının idarecisi olan Karl Kautsky ve Franz Mehring ile August Bebel ve Clara Zetkin revizyonistlerle yürütülen tartışmalarda Rosa Luxemburg'un tarafında yer aldılar. Rosa Luxemburg önce Leipziger Volkszeitung gazetesinde, sonra da 1899'da iki broşürde yayınlanan makalelerinde Bernstein ve taraftarlarına karşı alay ve azimle mücadele vermeye çağrıda bulundu.

Bu şekilde uluslararası işçi hareketi içerisinde tanınan bir şahsiyet haline geldi. Alman sosyaldemokrasisinde giderek azalan devrimci coşku ve idealizmi giderek artan bir biçimde eleştirdi.

İnsancılık, dayanışma ve spontanelik aradığı değerlerdi.

Zaman içerisinde bazı yoldaşları için rahatsız edici olmaya başladı. Bir kadın, hem de Polonyalı ve yahudi, düşünsel üstünlüğünü ispat etmeye kalkıştı. O, parti önderlerinin ve kariyer arzusu ile yanıp tutuşan yöneticilerin kafalarındaki resme uymuyordu.

1899

RUS DEVRİM'İNDE

ROSA LUXEMBURG 1905/1906

Fırtına içinde en neşeli yaşamı yaşıyorum.

1905

22 Ocak 1905'de 140 000 gösterici barışçıl bir biçimde Petersburg'taki Kış Sarayı'na doğru yürüdüler. Çar'a bir istek mektubu vereceklerdi. Kurşunlarla karşılandılar. Binlerce insan öldü. Sayısız insan yaralandı. Bu vahşet müthiş bir protesto grevine ve köylülüğün Çarlık'a karşı ayaklanmasına neden oldu.

Laise ve Karl Kautsky'e gönderdiği kartpostal

»Sediklerim! Dün saat 9'da askerler tarafından kullanılan, soğuk ve karanlık bir trenle geldim... Kent ölü gibi. Genel grev, her yerde askerler. Bugün işe başlıyorum. Selamlar. Rosa'nız.«

Varşova'dan Laise ve Karl Kautsky'e, 30 Aralık 1905

Varşova'da Leo Jogiches ve SDKPİL'li yoldaşlarıyla birlikte sadece iki ay yeraltında çalışabildi. Büyük beklentiler ve zorlu uğraşlarla dolu olan günlerdi.

Rosa Luxemburg ve Leo Jogiches tüm tedbirlere rağmen dikkat çektiler. 4 Mart 1906'da evlerinde tutuklandıktan sonra, Varşova Sitaldel'inin ünlü onuncu pavyonuna götürüldüler.

»... Olay bana on yıl önce Varşova Sitaldel'indeki kardeşlerle karşılaşmamı canlı bir şekilde hatırlattı. Orada tam anlamıyla iki tel kafes içerisindeyizdir, yani küçük bir kafes büyük bir kafesin içinde. Gözleri karartan o tel örgüler arasından konuşabiliyoruz. Altı gün sürdürdüğüm bir açlık grevi sonrasında olduğu için çok zayıf düşmüştüm. Kale komutanı beni ancak tutarak ifade odasına götürebiliyordu ve kafeste tel örgülere tutunarak durabildiğim için, berhalde vahşi bir hayvan görüntüsü sergiliyordum. Kafesim, hücrenin karanlık bölümündeydi. Kardeşim beni göremediği için »neredesin« diye soruyordu ve görmesini engelleyen göz yaşlarını siliyordu...«

Şubat 1907'de Sonja Liebknecht'e yazdığı mektupta.

Rosa Luxemburg'un umut ettiği devrim başlıyordu.

Bütün gücüyle yardım etmek istiyordu. Berlin'den, Krakau ve Varşova'daki SDKPİL'li yoldaşları ile ilişkisini sürdürüyordu. Yasadışı Leh gazetelerine yazı yazıyor ve Alman işçi gazeteleri ile sosyalist-enternasyonalist kesimlerde Rusya ve Polonya'daki gelişmeler hakkında haberler yazıyordu. Sürekli yollardaydı. Toplantılarda Rus işçilerinin özgürlük mücadelesini anlatıyordu.

Rosa, yıl sonunda devrime katılma kararını aldı. 29 Aralık 1905'de maceralı bir yolculuktan sonra Varşova'ya geldi.

»Sediklerim. 4'ünde, Pazar akşamı kader beni yakaladı: tutuklandım. Pasaportuma vize almış ve dönmeye hazırlanmıştım. Şimdi böyle olmak zorunda. Umarım bu yüzden pek üzülmezsiniz. Yaşasın Den...! dostlarım Witte'ye (Rus başbakanı) telegraf çekmemi ve Alman konsolosuna yazmamı istiyorlar. Hiç bile! Bu baylar, sosyaldemokrat bir kadının onlardan yardım dilemesini çok beklerler!...«

Laise ve Karl Kautsky'e Varşova'dan gönderdiği ve 13 Mart 1906'da ellerine geçen kartpostalda

Varşova'da tutuklandığında

Rosa Luxemburg kürek cezasına çarptılma tehlikesi altındaydı. 28 Haziran 1906'da bulunan bir kefalet ve verilen rüşvetler sonucunda hapisten çıkartıldı. Ağustos'ta Polonya'dan Finlandiya'ya kaçtı.

Leo Jogiches 1906 Aralık'ında 8 yıl kürek cezasına çarptırıldı, 1907 Nisan'ında hapisten kaçtı ve Mayıs'ya tekrar Berlin'e gelebildi.

1906

KİTLESEL GREV

ROSA LUXEMBURG 1905 - 1906

Rus Devrimi'ni görüyoruz ve bu devrimden bir şey öğrenemezsek, eşegizdir demektir.

Rosa Luxemburg yıllardan beri mücadele aracı olarak algıladığı «kitlese grev» için anlayış yaratmaya çalışmıştı. 1905 Eylül'ünde Jena'da gerçekleştirilen parti kurultayında ise sendika önderlerinin çoğu politik grevi reddetmede ısrarlı davrandılar.

Rosa Luxemburg büyük bir hararetle tartışmalara katıldı.

Sonucunda parti kurultayı, kitlese grevi belirli koşullar altında Alman işçi sınıfının da kullanması gereken bir silah olarak kabul etti.

»...Legalitenin prangaları altında hazırlanan bir genel grev, önceden cephanesi denize atılan toplarla savaş gösterisinde bulunmaya benzer. Yumruğu cebindeyken tehditte bulunmaktan... değil politik egemenliğini canı pahasına savunan bir sınıf, bir çocuk dahi korkmaz...«

R.L. Bütün Eserleri, IV. Cilt

1905'te Jena'da Alexander Helphand (Parvus) ile birlikte parti kurultayında.

Jena parti kurultayında bir mola esnasında, 1905

Bu Rosa Luxemburg ve mücadele arkadaşları için, özgüven ve gururla tepki gösterdikleri bir zafer anlamına geldi.

Parti kurultayında yaptığı konuşmalardan dolayı Weimar savcılığı tarafından «sınıf nefreti körüklemek» suçuyla açılan davada iki ay hapse mahkûm edildi.

Rosa Luxemburg, devrimdeki deneyimlerini ve kitlese grev hakkındaki görüşlerini Lenin, Pawel Axelrod ve Wera Sassulic ile konuştu. Finlandiya'da kaçtığı Kuakkala'da buluşmuşlardı.

Kuakkala'da 64 sayfalık «Kitlese grev, parti ve sendikalar» başlıklı broşürünü kaleme aldı. Bu yazısında Rusya'daki devrimin seyrini analiz etti ve politik kitlese grevlerin, proletaryanın gelecekteki sınıf mücadeleleri için devrimci bir mücadele aracı olduğunu kanıtladı.

»...Sendikal hareket, bir kaç düzine sendika önderinin tamamen anlaşılır, ama hayalci ilüzyonlarında olan değil, sınıf mücadelesi için kazanılan proleterlerin büyük küttlesinin bilincinde yaşayandır.«

»Kitlese grev, parti ve sendikalar« adlı broşüründe.

Rosa Luxemburg 1906 sonbaharında Mannheim'da düzenlenen parti kurultayında acı bir yenilgi aldı. Sert tartışmalar yaşanmıştı. Yazısı, sendika önderleri tarafından fazlaca radikal gerekçesiyle reddedildi. Bu sefer parti yönetimi boyun eğmek zorunda kaldı:

Kitlese grev oy çoğunluğu ile reddedildi.

1906

Rosa Luxemburg, Mannheim parti kurultayı esnasında yapılan bir toplantıda coşkulu bir kalabalık tarafından Rusya'daki devrim üzerine konuşmaya çağrıldı. Konuşmasının sonunda şunları söyledi:

»...sizlere hiç abartmadan ve bütün dürüstlüğümlle güvence verebilirim ki, Rusya'da geçirdiği aylar, yaşamımın en mutlu günleriydi.«

PARTİ OKULUNDA

ROSA LUXEMBURG 1907 - 1914

İnsan en iyi en hızlı, başkalarına öğrettiğinde öğrenir.

1910'da R.L.

1907 20 Ekim 1907 tarihli «Vorwärts» gazetesinin bir haberine göre, Rosa Luxemburg ilk dersine başlamadan önce ulusal ekonomi tanımını açıklamıştı.

»Ulusal ekonomiyi neden özel bir bilim olarak öğrenmeliyiz? İnsanlar arasındaki iktisadi ilişkiler herhangi bir zorluk olmaksızın düzenlenebildiği müddetce, bu ilişkilerin bilimsel öğrenimine bir gereksinim yoktu. Kapitalist iktisat biçimi ile bu değişti. Bu iktisat biçiminin oluşmasını krizle takip etti. İşsizlik te bugünkü toplum içerisinde süreklilik arz eden bir görünümdür. Sonucunda birinin, parmağını kıpırdatmadan milyoner, bir diğerinin ise dilenci olduğu günlük, hatta neredeyse saatlik fiyat farklılıkları da öyle. Bu görüngüler doğa tarafından yaratılmış, değişmez değildirler. İnsani kurumlar tarafından üretilmiş, insanın eserleri, ama buna rağmen burjuva toplumları bunların karşısında, sanki üstesinden gelinemez doğal afetler gibi çaresiz durmaktadır. Burada, günümüz toplumunu üstesinden gelemediği anarşik iktisat biçiminin sonuçları ile karşı karşıya bulunmaktayız. İşte iktisadi yaşamın ilişkilerini bilimsel bir biçimde araştırmamızın nedeni budur...
...Ulusal ekonomi, bilimlerin bilimidir; varmak istediğimiz geleceğin ülkesinin temelini yaratmaktadır.«

1907 Ekim'inde Rosa Luxemburg Berlin'de August Bebel tarafından açılmış olan SPD-Parti Okulu'nda doçentliğe başladı. Bu ona keyif veren ve titizlikle hazırlandığı bir görevdi. Okul bir akademik seminer değildi. Daha çok parti üyelerini propagandist amaçlar için kalifiye edecekti.

Okulda August Bebel, Heinrich Cunow, Franz Mehring, Kurt Rosenfeld, Artur Stadthagen ve Emanuel Wurm ders veriyorlardı.

Rosa Luxemburg öğretmenler arasındaki tek kadındı. İktisat tarihi ve ulusal ekonomi dersleri vermekteydi.

Alman sosyaldemokrasinin okulu, Berlin 1910: 1)Emanuel Wurm, 2)Artur Stadthagen, 3)Franz Mehring, 4)Kurt Rosenfeld, 5)Heinrich Cunow, 6)Dr. Eckstein, 7)Rosa Luxemburg, 8)Heinrich Schulz, 9)Friedrich Ebert

Krallık Polis Müdürlüğü'nün dosyalarına göre, sosyaldemokrat parti okulu ile öğrenci ve öğretmenleri daha okulun kurulduğu ilk günden itibaren Prusya gizli polisinin memurlarınca gözlem altına alınıyor. Rosa Luxemburg parti okulunun 1914 Ağustos'unda kapatılmasına kadar orada çalışır. Yardımcı dersler veriyor, tek tek öğrencilere danışmanlık yapıyor ve doçentler konferanslarını örgütliyordu.

»Konuya hakim olan ve tek tek her problemin esaslı incelenmesinde ısrar eden acımasız bir öğretmen olarak hem seviliyor, hem de korkuluyordu. Yüzyesnel davranan öğrencilerin biçimsizliği yoktu. Onlara kaçacak delik bırakmazdı. Açık formülasyonlarla çalışır ve açık yanıtlar talep ederdi.«

»Rosalıkk öyle düşündüğün gibi kötü değil. Tüm zehirliliğine rağmen o eksik eteğin okulda olmamasını istemem. Parti okulundaki radikal, revizyonistler ve sendikacılar tarafından en iyi öğretmen olarak saygı kazandı. Orada objektifliğinin en yüksek katsayısıdır o.«

August Bebel, Victor Adler'e

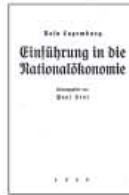
R.L.'ün öğrencisi Wilhelm Koenen

1914

BİLİMSEL ESERLERİ

ROSA LUXEMBURG 1909 - 1913

Delî gibi çalışıyorum.

Rosa Luxemburg parti okulundaki görevi esnasında önemli bilimsel çalışmalarından birine başladı: **»Ulusal ekonomiye giriş«**.

1909/10'da eserini önce sekiz broşür ve ardından kitap halinde yayımlamak istiyordu. 1910 Şubat'ında broşürlerin ikisini baskıya hazır gördü. Kitap ise ancak 1925'de basılabildi.

Rosa Luxemburg bu çalışmasıyla kapitalizmin yerine daha adil bir toplum düzeninin geçirilmesinin tarihsel zorunluluğunu tekrar bilince çıkartmak istiyordu.

R.L., evindeyken, 1907

Ulusal ekonomiye giriş çalışmasından bir sayfa

»...Endüstriyel konjonktürün sürekli değişimi sendikaları, her iniş döneminde eski kazançlarını sermayenin saldırılarından korumaya ve her çıkış döneminde, daha önce düşürülmüş olan ücretleri elverişli duruma uygun seviyeye çıkartmak için mücadeleye zorlamaktadır. Sendikalar böylece süreklisavunma pozisyonuna itilmektedirler.«

R.L. Toplu Eserleri V, S. 764

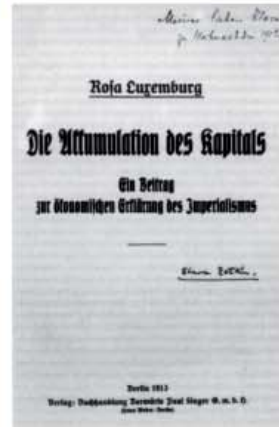
1909

»Kitabın teorik bölümleri, parlak edebî biçime rağmen, okuyucudan yüksek beklentide bulunuyor ve genel ulusal ekonomiye, özeld de Marx'ınkine hakim olmayı talep ediyor. Eserin marksist teori kapasitesi açısından değerini sadece Franz Mehring ve Julian Marchewski anlayabildiler. Ebil ve ebil olmayan bir kalabalık ise, kiminde çamur atmadan ibaret olan eleştiri yaptı.«

Paul Fröblich, »Rosa Luxemburg, düşünce ve eylem« adlı eserinde

1913'de **»Sermaye Birikimi«** adlı eserini yazdı

1913

Clara Zetkin için imzaladığı kitap başlığı

»Kapitalizm, propagandist gücü olan ilk iktisat biçimidir, dünya küresine yayılma eğilimi olan ve tüm diğer iktisat biçimlerini iten, yanında başkasına tabammül etmeyen bir iktisat biçimi. Ancak aynı şekilde, tek başına, muhiti ve toprağı olan diğer iktisat biçimleri olmaksızın var olamayan, yani aynı zamanda dünya biçimi olma eğilimi olan, ama üretimin dünya biçimi olarak kendi iç yetersizliğinde parçalanan ilk iktisat biçimidir.«

Toplu Eserleri V, S. 411

»...»Akümülyasyonu« yazdığım günler, yaşamımın en mutlu günleri arasındadırlar. Sanki sarboş gibiydim, gece gündüz gözümün önünde öylesine açılan problemlerden başka bir şeyi görmüyordum ve düşünmüyordum. Bana daha fazla keyif veren neydi söyleyemem: karmaşık bir soruyu odada yavaşça dolaşarak çözmek için düşünmek mi... yoksa elimde kalem ile edebî biçimine sokmak mı. O zaman 30 baskı kâğıdının tümünü dört ay içerisinde yazdığımı – olacak şey değil – ve taslağı daha bir kez okumadan doğrudan matbaaya verdiğimi biliyor musunuz?»

Wronke cezaevinden 12 Mayıs 1917'de Hans Diefenbach'a yazdığı mektupta

SAVAŞ TEHLİKESİNE VE SEÇİM YASASINA KARŞI

ROSA LUXEMBURG 1907 - 1913

Sınıf çelişkilerinin sertleşmesi, daha güçlü mücadele silahlarına yönelik düşünceleri daha hareketli yaptı.

Avrupa'da giderek büyük bir savaşın tehlikesi belirliyordu. Rosa Luxemburg Sosyalist Enternasyonal'in kongrelerinde Avrupa proletaryasının savaşa karşı dayanışmasını almak ve güçlendirmek istiyordu.

Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'nde, Stuttgart, 1907

Rosa Luxemburg 1907 Ağustos'unda Stuttgart'taki Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'nde sadece SPD'nin değil, aynı zamanda Polonya ve Rus sosyaldemokrat işçi partilerinde delegesiydi.

Clara Zetkin, Lenin ve Fransız Jaurès'le görüşmüş olmasına sevinmişti. Lenin ve Martow'la birlikte ve Bebel'in önerilerine göre değiştirilecek olan, savcının dava açmasına veya Alman sosyaldemokrasinin yasaklanmasına neden olmayacak bir açıklama yazdı. Açıklamanın belirleyici olan bölümü şöyleydi:

»...Savaşın çıkması söz konusu ise, o zaman ilgili ülkelerdeki işçiler ve parlamenter temsilcileri, savaşın çıkmasını uygun araçlarla engellemek için ellerinden geleni yapmakla yükümlüdürler. Bu araçlar, sınıf mücadelesinin ve genel ve politik durumun sertleşmesiyle doğal olarak değişecek ve arttırılacaktır. Buna rağmen savaş çıkarsa, savaşın en kısa zamanda bitirilmesi için mücadele etmekte ve savaş sonucunda ortaya çıkan iktisadi ve politik krizi halk tabakalarının politik açıdan uyandırılması ve kapitalist sınıf egemenliğinin alaşağı edilmesi için kullanmakla yükümlüdürler. «

1907

1910 başlarında halk arasında silahlanmaya, ekonomik krize ve adaletsiz Prusya seçim yasasına karşı homurdanmalar artıyordu. Ülkenin her yerinde güçlü yürüyüşler yapılıyordu. Maden işçileri büyük bir grev hazırlanmaktaydı. Politik kitlesel grev bir çok işçi örgütü açısından gerekli olan bir araç olarak algılanıyordu. Rosa Luxemburg kitlesel mitinglerde konuşmak için kentleri dolaşıyordu.

»Bu küçük zayıf kadında engellenemez bir devrimci güç vardı. Parti kurultaylarında, kendisiyle alay edenlere ve ondan nefret edenlere rağmen dinleyicileri ateşli atılganlığının büyüüne bağlayabiliyor ve çekingenleri bile coşkulu alkışlara itiyordu. Ancak onun için karakteristik olan, aklının hiç bir zaman atılganlığının iplerini bırakmamasıydı.«

Gera'da seçim hakkı yürüyüşü

Bir yürüyüşün tutuklanması

Harekete geçen polisler

Artan çatışmalar, yürüyüşler ve grevlerin olduğu bu dönemde Rosa Luxemburg kitlesel grev konusunda bir yazı yazdı ve bunu »Vorwärts« gazetesine önerdi. Yazı reddedildi. Sosyaldemokrasinin önderleri, özellikle sendikalar, grevi seçim taktikleri açısından reddediyorlardı. O dönemler »Vorwärts«in genel yayın yönetmeni olan Karl Kautsky ve parti yönetimiyle arası açıldı.

Rosa Luxemburg 25 Eylül 1913'de Flechenheim'da düzenlenen bir halk toplantısında, savaşa boyun eğebilir miyiz sorusuna, kitleden »hiç bir zaman!« yanıtı gelince, şunları söyledi:

»Eğer cinayet silahlarını Fransız veya başka kardeşlerimize yönlendirmemiz istenirse, o zaman »Bunu yapmayacağız!« diye haykıracağız!«

R.L. Deutz mitinginde, 1910

Bu sözler savcı için »yasalara ve hükümetin kararlarına karşı gelmek« gerekçesiyle dava açmasına neden oldu.

1913

SAVCI ÖNÜNDE

ROSA LUXEMBURG 1914

Sevgilim, düşünebiliyor musun, ne kadar fevkalâde.

Rosa Luxemburg'un 20 Şubat 1914'de Frankfurt Mahkemesi'ndeki savunma konuşması büyük bir entelektüel zafer oldu. Savcıya ve subay sınıfına karşı sivridilli sözleriyle savaşa ve militarizme karşı olan savaşını gerekçelendirdi.

1914

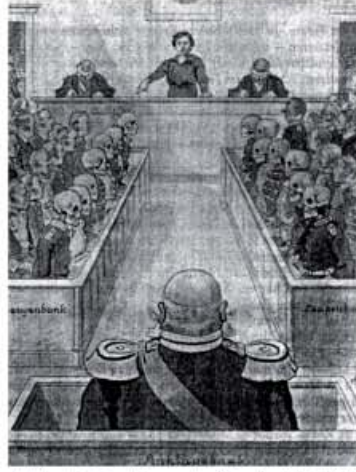
»...Biz savaşın çıkmasında ve sonuçlanmasında sadece orduda yukarıdan verilen emirler ile aşağıdaki kör itaatkarlığın belirleyici olmadığını, aksine karar verenin emekçi halkın kütlelerinin olması gerektiğini düşünüyoruz. Biz savaşları sadece işçi sınıfının, adil ve gerekli bir dava olarak görüp coşkusuyla katılması veya en azından tabammül etmesi durumunda devam edebileceğini düşünüyoruz. Buna karşın, emekçi halkın büyük bir çoğunluğu, savaşların barbarca, tamamen ahlâksız, gerici ve halk düşmanı görüngüler olduğunda inanırsa – ki biz sosyaldemokratlar bu inancı bilince çıkarmayı bir görev biliriz -, o zaman savaşlar olanaksız olur.

Rosa Luxemburg avukatları Paul Levi (solda) ve Kurt Rosenfeld ile

Rosa Luxemburg bir yıl hapis cezasına çarptırılır.

Karar Alman işçi sınıfı arasında kızgınlık yaratır. Rosa Luxemburg ve avukatı Paul Levi bir çok kente, duruşmalardaki gelişmeleri anlatmak için davet edilirler.

Frankfurt davasıyla ilgili olarak »Wabre Jakob« dergisinde çıkan karikatür, 25.7.1914

»Vorwärts«de yayımlanan bir karikatür, 9.3.1914

Rosa Luxemburg'a 1914 Haziran'ında yeniden orduya hakaretten dava açılır. Rosa yazıları ve konuşmalarıyla askerlerin sistematik bir biçimde kötü muamele gördüklerine değinmişti. Avukatları terhis olmuş 30.000 askerinin imzalarını mahkemeye sundular. Hepsi böylesi kötü muameleye tabi tutulmuş ve mahkemede ifade vermeye hazırıldılar.

Savcı kaçma tehlikesi nedeniyle hemen tutuklanma istedi.

Rosa'nın yanıtı ise şöyle oldu:

»Savcı bey, sizin kaçacağımıza inanırım. Bir sosyaldemokrat kaçmaz. O, eylemine sahip çıkar ve cezalarına güler. Hadi, şimdi beni cezalandırın!«

»...boynuma urgan takılacak olsa bile kaçmayacağıma dair size güvence verebilirim. Çünkü partimizi, kurban olmanın bir sosyalistin zanaatı olduğuna alıştırmamızın gerekli olduğunu düşünüyorum. Haklısınız: »Yaşasın mücadele!«

Walter Stoecker 11 Mart 1914'de yazdığı mektupta.

Rosa Luxemburg politik-ahlâki zaferle çıkar.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

ROSA LUXEMBURG 1914 - 1915

Müthiş sarsıldım.

1914

1914 Temmuz'unun sonunda Alman kentlerindeki savaş karşıtı mitingler zirveye ulaşmıştı.

Jean Jaurès

Enternasyonal Sosyalist Büro 29 Temmuz'da Brüksel'de toplantısını açtı. Rosa Luxemburg konuşmalarında acil ve kararlı bir tavır talep etti ve savaşa karşı verilecek olan mücadelenin başlayacak olan Enternasyonal Sosyalistler Kongresi'nin en önemli konusu olduğunu vurguladı.

Rosa Luxemburg Fransız işçi hareketi önderi Jean Jaurès ile hemfikir olduğunu düşünüyordu. O da proletaryanın barışı talep edecek gücüne çağrıda bulunuyordu. **Jean Jaurès toplantıdan sonra evine giderken bir Fransız milliyetçisi tarafından vuruldu.**

4 Ağustos 1914 Rosa Luxemburg için kara bir gündü. Alman işçi sınıfının en ufak direnci göstermeden katliama gönderilmesi, Alman sosyaldemokrasinin böylesine teslim olması, Sosyalist Enternasyonal'in dağılması, tüm bunlar onun için inanılmazdı.

»Savaşın başlaması gerçeği Rosa için korkunçtu, daha korkuncu ise Alman sosyaldemokrasisinin tavrıydı... Alman Parlamentosu'nda sosyaldemokrasinin savaş kredilerini onaylaması onun için, zaten yüreğiyle yabancılaştığı eski yoldaşlarından artık tamamen kopmak ve yakın düşünce arkadaşlarından oluşan küçük bir grupla Alman işçi sınıfı içinde yeraltı çalışmalarına başlamak için bir sinyal oldu...«

Laise Kautsky, Rosa Luxemburg, Hatıra kitabı, S. 40

»Alman ve uluslararası sosyalizmi, tarihte görülmemiş bir kriz yaşamakta...Eğer savaştan sonra uluslararası sosyalizmin emperyalizme ve militarizme ciddiye alınacak şekilde bir reddi ifade edilemezse, o zaman o sosyalizm mezara atılabilir...«

30 Eylül 1914 tarihli »Bernier Tagwacht« gazetesinde yayımlanan yazısında

Karl Liebknecht, Raylı milletvekili ve asker

1915 ilkbaharında Franz Mehring, Rosa Luxemburg ve Clara Zetkin'in yönetiminde »Die Internationale« (Enternasyonal) adlı derginin ilk sayısı yayımlandı. Dergi işçi sınıfının savaş sonucu ortaya çıkan sorunlarını araştırıcaktı. İlk sayının ertesinde dergi yasaklandı. Yayımcılara, imtiyaz sahibine ve matbaacılara vatan hainliği gerekçesiyle dava açıldı. Yasaklamadan önce satılmış olan 5.000 dergi işçiler ve yoldaşlar arasında elden ele dolaştı. Ülke çapında, kendilerini »radikal sosyalistler« olarak tanımlayan küçük gruplar savaşa karşı ajitasyona başladılar. Birlikliklerine »Spartaküs-Grubu« adını verdiler.

Karl Kautsky'nin, savaşta enternasyonal bir silah olamaz açıklamasına karşı Rosa Luxemburg »Mortimer« takma adıyla şunu yazdı:

»...Komünist Manifesto'nun dünya tarihine geçen çağrısına esaslı bir ek yapıyor ve Kautsky'nin düzeltmesiyle yeni hâlini alıyor: Bütün ülkelerin proleterleri, barışta birleşiniz ve savaşta birbirinizi boğazlayınız! Yani bugün her kurşun bir Rus, her darbe bir Fransız!... ve yarın, barış yapıldığında, hadi milyonlar kucaklaşınız...«

1 Mayıs'ı kutlayan askerler

1915

BERLİN BARNİM SOKAĞINDAKİ KADIN CEZAEVİ, 219 nolu HÜCRE

ROSA LUXEMBURG 1915 - 1916

Hayli çalışkanım ve bütün »serbest zamanımı« kullanıyorum.

Berlin Barnim Sokağındaki kadın cezaevi

Münchener Neueste Nachrichten

Berlin Barnim Sokağındaki kadın cezaevi

»...beni hiç merak etmeyin; sağlığım ve »rahatım« açısından iyiyim. O »yeşil araba« ile nakledilmekte beni şoke etmedi, aynı nakli Varşova'da da yaşamıştım. Hatta o kadar şaşkıncı derecede benzerdi ki, neşeli düşüncelere kapıldım. Aradaki tek fark Rus jandarmaları bana »politik« tutuklu olarak saygılı davranmışlarken, Berlin'deki polisler için kim olduğumun hiç önemli olmadığıydı. Beni 9 »meslektaşla« aynı arabaya soktular...«

Mathilde Jacob'a 23 Şubat 1915'te yazdığı mektubunda.

1915

Rosa Luxemburg'a hastalık nedeniyle 31 Mart 1915'e kadar infaz muafiyeti tanınmış olmasına rağmen, **Frankfurt Savcısı 18 Şubat'ta acil tutuklama emrini çıkardı.**

Rosa Luxemburg cezaevindeki bu sürede iki önemli yazısını yazdı. »**Antikritik**« başlıklı yazısında, »Sermayenin birikimi« başlıklı kitabını eleştirenleri eleştiriyordu. »**Sosyaldemokrasinin krizi**« başlıklı yazısında ise savaşın nedenlerini analiz etti Alman ve uluslararası sosyaldemokrasinin basiretsizliğini eleştirdi.

Rosa Luxemburg sosyopolitik araştırmalarının yanısıra kuşlar ve botanik ile de ilgilendi. Herbarium'a özel bir ilgi gösterdi.

»...Çiçekler için özellikle teşekkür ederim. Bana nasıl bir iyilik yaptığınızı bilemezsiniz. Yeniden botanik ile uğraşabiliyorum ve bu benim için en iyi dinlenme şekli oluyor...«

Mathilde Jacob'a 9 Nisan 1915'te yazdığı mektubunda.

»...Almanya Almanya herşeyin üstünde! Yaşasın demokrasi. Yaşasın Çar ve Slavlık! Onbinlerce çadır bez, yüzbinlerce kilo yağ, kabve taklidi, hemen gönderilebilir! Kârlar artıyor, proleterler ölüyor... Bu delilik ve cehennem kanlı hayaleti ancak Almanya'daki ve Fransa'daki, İngiltere ve Rusya'daki işçiler yıkar, kardeşçe birbirlerinin elini sıkabilir ve emperyalist çıyanların korosun hayvanı sesini işçilerin eski mücadele şairıyla: »Bütün dünyanın proleterleri, birleşiniz!« ile susturabilirler.«

Junius-Broşürü'nde, S. 149

Sekreteri ve arkadaşı olan Mathilde Jakob'un yardımıyla yazıları cezaevinden gizlice kaçırıldı. Ancak yayımcı Rosa Luxemburg serbest kaldıktan sonra bulunabildi; yazıları için kullandığı takma ad »Junius« dü. **Cezaevindeki yazıları Junius Broşürü olarak uluslararası üne kavuştu.**

Bu bir yıllık cezadan sonra Rosa Luxemburg'un sağlığı iyi değildi. Buna rağmen serbest bırakıldığında kendi çiçeklerle karşılaşmaya gelen binlerce işçi kadına yaptığı konuşmada şöyle seslendi:

»Büyük bir çalışma birliğiyle özgürlüğe geri döndüm!«

1916

TEKRAR CEZAEVİNDE

ROSA LUXEMBURG 1916 - 1918

Gene »meçburî« boş zamanım var.

Rosa Luxemburg 10 Temmuz 1916'da yeniden tutuklanır. Berlin polis müdürünün görüşüne göre kamu güvenliği için bir tehdit oluşturmaktadır. Bundan sonraki 2 ½ yıl boyunca sırasıyla Berlin-Alexanderplatz Polis Tutukevi, Berlin-Barnim Sokağı Kadın Cezaevi, Posen yakınlarındaki Wronke Kalesi ve Breslau Cezaevinde kalır.

»...Alexanderplatz'daki batakhane, 11 metrekairelik hücremde (W'si olmayan) C ile demirden kerevetin arasında Mörrike'mi okuyordum.«

Mathilde Wurm'a 28.12.1916'da yazdığı mektupta

»...Oradaki (Alexanderplatz Polis Tutukevi) birbuçuk aylık süre kafamda beyaz saçlara ve sinirlerimde hiç iyileştiremeyeceğim çatlaklara neden oldu...«

Hans Diefenbach'a 29.6.1917'de yazdığı mektupta

Wronke Cezaevinde bir hücre

»...Küçük baştankara camdaki parmaklıklarda oturuyor ve kaşacığımı bir sağa bir sola çevirip içeriye, bana bakmaya çalışıyor. Ben ise masamda oturuyor ve saatin odadaki boş tıklaması altında çalışıyorum.«

Hans Diefenbach'a 16. April 1917'de Wronke'den yazdığı mektupta

Wronke Kalesinde Rosa'nın diktiği zambak ağacı

1917 Temmuz'unda Breslau Cezaevine götürülür.

1917

»...Burada tam anlamı ile kürek mahkûmu gibiyim, yani gece gündüz hücre hapsinde tutuluyorum ve erkekler kısmına bakabiliyorum... Wronke'den sonra bu daha sarıp bir durum, ama bunu yakınmak için değil, size Wronke'deyken alıştığımız gibi neden gül kokulu, gökyüzü mavisi ve bulutumsu kâğıtlarda mektup yazamadığımı açıklamak için vurguluyorum. İçimdeki neşe geri gelecektir – ne de olsa bitmeyecek fazlalıkta içimde taşıyorum neşeyi...«

Hans Diefenbach'a 13 Ağustos 1917'de yazdığı mektupta

Spartaküs Grupları, 1917 Nisan'ında kurulmuş olan »Almanya Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi«ne (USPD) katılmışlardı. Rosa Luxemburg o tarihten itibaren USPD üyesi oldu.

Rosa Luxemburg'a »koruyucu tutuklama« altında tutulduğu Wronke Kalesinde bazı kolaylıklar tanınmıştı. Dilekçeye göre misafir çağırabilmekte, çiçekler, kitaplar, gıda maddeleri ve özel eşyalarını getirebilmekteydi. İki küçük hücreyi kendi isteğine göre düzenleme ve kendi elbiselerini giyme izni verilmişti. Hapishane avlusunda kendisine küçük bir bahçe düzenlemişti. Gündüzleri kapılar açıktı. Arkadaşlarına gönderdiği en güzel mektupları burada yazdı.

Rosa Luxemburg tutuklu olduğu sırada Vladimir Korolenko'nun »Çağdaşımın hikâyesi« başlıklı kitabını Rusça'dan çevirdi ve önsözünü yazdı. Kitap Paul Cassirer yayınevi tarafından 1919'da yayımlandı.

Mathilde Jacob ve Marta Rosenbaum, Rosa Luxemburg'u sürekli ziyaret ediyorlardı. Hücrelerine sadece Alman gazeteleri değil, aynı zamanda Rus gazete ve kitapları da geliyordu. Rosa Luxemburg Rusya'daki devrimci eylemler ile kitlesel yürüyüşleri ve Almanya'daki grevleri büyük bir ilgi ile izliyordu. »Spartaküs Mektupları« için kaleme aldığı yazılarında Rus proletaryasından övgüyle söz ederken, sağcı kanadının dayanın propagandaları yaptığı Alman sosyaldemokratlarının tavrını sert biçimde eleştiriyordu.

»...Herhalde artık pek uzun sürmez. Dittmann ve Kurt Eisner serbest bırakıldılarsa, beni de daha fazla hapisle tutamazlar. Karl'da (Liebknecht) yakında serbest kalır. Berlin'de tekrar görüşmeyi bekeleyeceğiz demek ki.«

Sophie Liebknecht'e 18 Ekim 1918'de yazdığı mektupta

Rosa Luxemburg, Breslau'daki cezaevinden ancak 8 Kasım 1918'de çıkabildi.

1918

1917/1918 RUS DEVRİMİ

ROSA LUXEMBURG 1917 - 1918

Rus'lar için seviniyor musun?

1917 Mart'ında Petrograd işçilerinin silahlı isyanı başladı. İsyân bütün ülkeyi sardı. Çarlık yıkıldı. Lenin 16 Nisan 1917'de İsviçre'den Rusya'ya döndü ve Bolşevik Partisi'ni devrimi devam ettirmeye itti.

»...Rusya'nın beni nasıl beyecanladığına düşünebilirsiniz; Petersburg'da, Orel ya da Riga'da yıllarca hücrede tutulan kimi arkadaş şimdi özgür. Benim buradaki hapsimi nasıl da kolaylaştırıyor bu...«

Hans Dieffenbach'a 27 Mart 1917'de Wronke'den yazdığı mektupta

Rosa Luxemburg kısa bir zaman sonra başarı şansları konusunda hayli kötümser konuşmaya başladı.

»...Kalbim Rus'lar için çarpıyor. Leninistlerin zaferini maalesef umut edemiyorum, ama – böylesi bir çöküş, »anavatan için hayatta kalmaktan çok daha iyi olur...«

».. sosyaldemokraside olmayan bütün devrimci onur ve eylem yetisi Bolşeviklerde temsil edilmekteydi. Onların Ekim Başkaldırısı, sadece Rus Devrimi'nin gerçek kurtuluşu olmakla kalmadı, aynı zamanda uluslararası sosyalizmin onurunun da kurtuluşu oldu...«

»... Genel seçimler, engelsiz basın ve toplantı özgürlüğü, özgür düşünce mücadelesi olmaksızın, her kamu kurumundaki yaşam, içinde sadece bürokrasinin işleyen tek unsur kalacağı biçimde ölüyor, yalancı yaşama dönüşüyor. Kamu yaşamı yavaş yavaş uykuya dalar, birkaç düzine parti önderi tükenmez enerjileri ve sınırsız idealizmleri ile yönlendirir ve yönetirler; gerçekte ise aralarındaki bir düzine mükemmel beyin yöneticidir ve zaman zaman işçi sınıfının elit bir kesimi önderlerinin konuşmalarını alkışlamak, hazır kararları oybirliğiyle onaylamak için toplantılara çağırılır, yani özünde kayırcı klik politikasıdır – bu bir diktatörlüktür, ancak proletaryanın değil, bir avuç politikacının diktatörlüğü, yani burjuva anlamında...«

»Rus Devrimi Üzerine«, Rosa Luxemburg'un mirasında kalan ve Paul Levi tarafından Berlin'de 1922'de yayımlanan eleştirel yazıdan

Paul Levi tamamlanmamış sayfaları bir araya getirdi ve 1922'de bir broşür olarak yayımladı. Broşür uzun yıllar tartışmalı oldu.

1917

6 Kasım 1917'de Petrograd'lı işçiler, askerler ve denizciler geçici Kerenski hükümetini alaşağı ettiler. Lenin'in başkanlığında Halk Komiserleri Konseyi oluşturuldu.

Liman kenti Vladivostok'daki denizciler

Rosa Luxemburg'un »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı yazısının »Özgürlük her zaman farklı düşünenin özgürlüğüdür« cümlesinin yer aldığı sayfa

Rosa Luxemburg her defasında, başta özellikle Almanya olmak üzere, başka ülkelerde de devrimin başlaması gerektiğini vurguluyordu. Rosa Luxemburg için tek bir ülkede devrim zafer kazanamazdı. **Rosa Luxemburg 1918 yazında Rusya'daki gelişmeler üzerine eleştirel yazılar kaleme aldı.** Yoldaşları Ernst Meyer ve Paul Levi bu yazıları »Spartaküs Mektupları«nda yayımlamayı reddettiler.

Rosa Luxemburg onları eleştirisinin doğruluğuna ikna etmek için devrimi destekleyen, ama Bolşevik politikasının toprak reformu, ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve demokrasi ve terör bölümlerini eleştirel gözle inceleyen bir yazıyı kaleme aldı.

1918

1918 KASIM DEVRİMİ

ROSA LUXEMBURG KASIM-ARALIK 1918

Haydi proleterler! Haydi mücadeleye! Bir dünya fethedilecek ve bir dünyaya karşı savaşılacaktır şimdi.

1918 sonbaharında Almanya'da da devrimin önüne set dayanmadı. Kiel'deki denizcilerin 3 Kasım'daki başkaldırısından sonra, 9 Kasım'da devrimci hareket zirveye ulaştı. Ülke çapında işçiler ve askerler konseyleri oluşuyordu. Breslau Cezaevinden çıkan Rosa Luxemburg 10 Kasım akşamı Berlin'e geldi. Hasta ve hayli yaşlanmış olmasına rağmen büyük bir şevkle »Rote Fahne«nin (Kızıl Bayrak) redaksiyonunu üstlendi.

»Sevgili arkadaşım, çarçabuk iki satır: Trenden indiğimden beri evime tek adım atmadım. Bütün zamanım »Kızıl Bayrak«da geçiyor. Çıkacak mı, çıkmayacak mı? Sabah erkenden gece geç vakte kadar bütün mücadele bu. Nihayet çıktı... Makalemi beyecanla bekliyorum – çok kutsal.. İsmi mutlaka istiyoruz. Belki kadınlar üzerine bir şeyler yazsan. Öylesine önemli ki, hiç birimiz bu konuda bir şey bilmiyoruz. Sevgili arkadaşım, acele etmem lazım, binlerce selam. Seni kucaklıyorum. R.L.'in«

Clara Zetkin'e 18 Kasım 1918'de Berlin'deki Moltke Otelinden yazdığı mektupta

»...Sermaye egemenliğinin yok edilmesi, sosyalist toplum düzeninin gerçekleştirilmesi: işte şu andaki devrimin tarihsel konusu bundan ibarettir. Yukarıdan verilen bir kaç emirle kolayca yapılamayacak olan müthiş bir eser... Bütün iktidar çalışan kitlelerin eline, işçi ve asker konseylerinin eline, devrimin eserini pusuya yatmış düşmanlarından korumak...«

18 Kasım 1918 tarihli »Rote Fahne«deki yazısında

1918

Bir garnizonun işçi ve asker konseyi üyelerine teslim edilmesi

Berlin Kızıl Bayrak altında

»...En merhametsiz devrimci eylem gücü ve en geniş yürekli insançılık, işte bu sosyalizmin varı ya da yoktur. Bir dünya alaşağı edilmek zorundadır. Ama, silinecekken dökülen her gözyaşı bir şikâyetir ve önemli bir iş için acele edip, bir solucanı ezen her insan bir cinayet işlemiş demektir...«

18 Kasım 1918 tarihli »Rote Fahne«deki yazısında

Kasım 1918

1918 KASIM DEVRİMİ

ROSA LUXEMBURG KASIM 1918 - OCAK 1919

Sosyalizm ya da barbarlık.

5 Ocak 1919: Silahlı işçiler gazete mahallesini işgal ediyorlar.

Rosa Luxemburg USPD'nin önderleriyle kızgın bir biçimde tartışmaya girdi.

»...Kapitalistlerin iyi niyetle bir parlamentonun sosyalist kararına uyacaklarına, kârlarından, mülkiyetlerinden, sömürme haklarından feragat edeceklerine inanmak delice bir bayaldır.«

»Spartaküs Birliği ne istiyor?« başlıklı makalesinde

»...Devrimler yarım işleri, uzlaşmaları, eğilmeyi ve sokulmaları tanımaz. Devrimlerin açık nişangâha, net ilkelere, kararlı yüreklere ihtiyaçları vardır...«

29 Aralık 1918 tarihli »Rote Fabrik«teki yazısında

1918

Gazete mahallesinde barikat olarak kullanılan kâğıt merdaneler

Devrimlere halk desteği, Ocak 1919

Spartaküs Birliği'nin 30 Aralık 1919 tarihinde düzenlenen rayh kurultayında delegeler USPD'den ayrılmayı ve yeni bir parti: »Almanya Komünist Partisi«ni kurmayı karar altına aldılar.

1919

Karşı devrimci güçler İşçi ve Asker Konseylerini en kısa zamanda lağv etmeyi ve ulusal meclis seçimlerini gerçekleştirmeyi hedefliyorlardı.

»...görev ne denli büyük olursa, güçlerimizi o denli bir araya getireceğiz; ve şunu unutmuyoruz: devrim, eserlerini müthiş bir hızla gerçekleştirir...«

Program konuşmasının sonunda

KARŞI DEVRİM - OCAK 1919

ROSA LUXEMBURG KASIM 1918 - 15 OCAK 1919

Düşmanın adı Spartaküs ve subaylarımızın yenmeyi bildiği yerin adı Berlin'dir.

Sosyaldemokrat hükümet 4 Ocak 1919'da, USPD'nin sol kanadına mensup olan Berlin Polis Müdürü Emil Eichhorn'un görevden alındığını ilân etti. Bu şekilde Berlin'in devrimci işçi ve askerleri beklenmedik bir biçimde silahlı çatışmalara provoke edildiler. 12 Ocak'ta hükümet güçleri galip geldi.

»...Burada Berlin'de iki haftada bir yaşadığımız son derece sarsıcı politik krizler, sistematik eğitim ve öğretim çalışmalarını önemli ölçüde engelliyor, ama aynı zamanda da kitleler için büyük bir okul haline geliyorlar. Sonuçta tarihi yol aldığı biçimde görmek gerekir.. Şu anda Berlin'de çatışmalar sürüyor, bir çok genç arkadaşımız şehit düştü, Meyer, Ledebour ve (korkarız ki) Leo (Jogiches) tutuklandılar. Bugün için bu kadar yazabiliyorum. Seni binlerce kez kucaklıyorum! R.L.'in«

Clara Zetkin'e 11.1.1919'de yazdığı mektupta

10 Aralık 1918, Brandenburger Tor: Friedrich Ebert (fiilen yüzbaşı Pabst'in emri altındaki) ordu birliklerini Berlin'de selamlıyor

Gazete mahallesinde barikatlarda çatışmalar

Alexander Meydanı'nda hükümet güçleri

SPD hükümetinin göreve çağırdığı ordu birlikleri devrimci işçilerin başkaldırısını son derece hunharca ezdiler.

»...Berlin'deki durumu tasavvur edemezsin. Beyaz terör aynı Çarlık rejimindeymiş gibi esiyor... Landsberg, Ebert, Scheidemann, yasallığın bekçisi olarak görünken bunlar burjuva çocuklarından, assubay unsurlarından ve eski subaylardan oluşturdukları birlikleri, saldırtıyorlar... Bolşevik terörü bakakında çığlık çığlığa haber verener, öylesine korkunç saldırıları düzenliyorlar ki, Petersburg veya Moskova'da benzer şeyler olsaydı, sözde iffetli dünya ayağa kalkardı.«

Ernst Hugo Haase. Yaşamı ve eseri.

Rosa Luxemburg'un »Berlin'de düzen hakim« başlığı altında »Rote Fahne« için 14 Ocak 1919'da yazdığı makalenin son cümleleri şöyle:

»Yönetim başarısız oldu. Ama yönetim kitlelerden ve kitlelerin içeri-sinden yeniden yaratılabilir, yaratılmalıdır. Belirleyici olan kitlelerdir, onlar, devrimin son zaferinin üzerine kurulacağı kayadurlar. Kitleler zirvedeydi, bu yenilgiyi, uluslararası sosyalizmin gururu ve gücü olan tarihsel yenilgiler zincirinin bir parçası haline getirdiler. Ve bu nedenle bu »yenilgiden« geleceğin zaferleri yeşerecektir. »Berlin'de düzen hakimmiş!« Sizi gidi kör hafiyeler! »Düzeninizi« kum üzerine kurulu. Devrim yarın »yeniden takırdayarak zirveye çıkacak« ve sizleri ür-kütüücü trombon sesıyla »ben vardım, varım ve var olacağım!« diyecek.«

Rayh Savınma Bakanı Gustav Noske hükümet birliklerinin mevkilerini ziyaret ediyor.

CİNAYET

ROSA LUXEMBURG 15 OCAK 1919

O andaki yolları yanlış, ama bakılığın olduğu yerde olanların safındaydı. (Peter Weiss)

»...beni tek teselli eden, beni de muhtemelen öbür dünyaya gönderecekleridir – belki de her yerde puslu kurmuş olan karşı devrimin kurşunuyla. Ama yaşadığım süre boyunca size en sıcak, en sadık, en içten sevgiyle bağlıyım...«

Marie ve Adolf Gock'e 18 Kasım 1918'de yazdığı mektupta

1918

15 Ocak'ta »Piyade Muhafız Kıtası« Berlin'in batısını işgal etti. Ana karargâhını lüks »Eden Otel«ne kurdu. Kıtanın kumandanı yüzbaşı Pabst'tı. Aynı akşam Rosa Luxemburg ile Karl Liebknecht'in katilleri ne olduklarını gösterdiler.

Üstteğmen Vogel'in mahkemede çizilen bir resmi. Vogel mahkeme kararından sonra kaçtı ve bir buçuk yıl sonra affedildi.

Karl Liebknecht ağır işkenceden geçirildi ve cezaevine götürülürken kurşuna dizildi. Rosa Luxemburg ise otelden çıkartıldı, ağır işkenceden geçirildi ve teğmen Souchon tarafında vurulduktan sonra Landwehr kanalına atıldı. Cinayet şebekesinin başında üstteğmen Vogel vardı.

Ertesi gün basında »Liebknecht kaçarken vuruldu, Luxemburg linç edildi« şeklinde yalan haberler çıktı.

Leo Jogiches cinayet komplosunu ortaya çıkarmayı başardı.

Cinayetten sonra atıldığı yerin fotoğrafını ele geçirdi ve »Rote Fahne«de mahkeme açılana kadar yazılar yazdı. Açılan mahkeme göstermelik oldu.

Cinayetin suçluları hiç cezalandırılmadı.

İşçiler, Yurttaşlar!

Anavatan yıkılmak üzeredir.

Vatanı kurtarın!

Tehdit dışarıdan değil, içeriden

Spartaküs Grubu'ndan geliyor!

Önderlerini linç edin!

Liebknecht'i öldürün!

O zaman barışa, iş ve ekmeğe kavuşacaksınız!

Cephe askerleri

Landwehrkanal - Lichtenstein Köprüsü

Rosa Luxemburg'un cesedi 1 Haziran 1919'da Berlin Landwehr kanalının Freiarchen köprüsü mevkiinde bulunur. Mathilde Jacob cesedi elbiselerinden teşhis eder. Cesedin »kurtarılmasının« masraflarını Jacob'a ödetirler.

Rosa Luxemburg 13 Haziran 1919'da Berlin-Friedrichsfelde mezarlığına, Karl Liebknecht'in yanına defnedilir. Cenaze töreni büyük bir mitinge dönüşür.

1919 ilkbaharı ve yazında Almanya'da korkunç bir iç savaş sürer. Sonucunda binlerce işçi öldürülür.

Kurfürstendamm'daki Eden Otel

Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht ve Wilhelm Pieck, Berlin-Wilmersdorf Mannheimer Sokağı 43 adresinde yakalanırlar. Tutuklanıp, Eden Otel'i'ne götürülürler.

Mannheimer Sok. 43 önünde büküme güçleri

İfadeleri kısaca alındıktan ve Rayh Savunma Bakanı Noske ile telefonlaştıktan sonra, Pabst tutukluları Moabit Cezaevine götürme emrini verir. Bu emir, cinayet planının bir parçasıdır.

»Karşı devrimin 1919 Ocak'ındaki zaferi, Hitler'in 1933 Ocak'ındaki zaferini beraberinde getirmiştir.«

Paul Frölich

Käthe Kollwitz'in Cinayet adlı çalışması

MATEM ve ANMA

ROSA LUXEMBURG

O bir kartaldı ve öyle kalacak. (Lenin)

Conrad Felixmüller, Litografi, 1919

Yurttaşlar, haydi cenazeye!
Noske kıtaları, yol açın!
Gelin ve bizi görün
Nasıl da onun cenazesi
ardında yürüyoruz.
Biz, havarileri. Biz, kardeşleri.
Nasıl da anıyoruz onu, görün.
Nasıl da sahipleniyoruz onu.
Uğruna nasıl da ağlıyoruz.
Bu bir matem yürüyüşü değil
artık.
Alevlenen insane aşkının
bir haykırışıdır bu.
Bir halkın tiranlarının
şiddet ve kan dolu
egemenliğine verilen
kurbanın haykırışı.

Oskar Kabnel

13 Haziran 1919, matem yürüyüşü

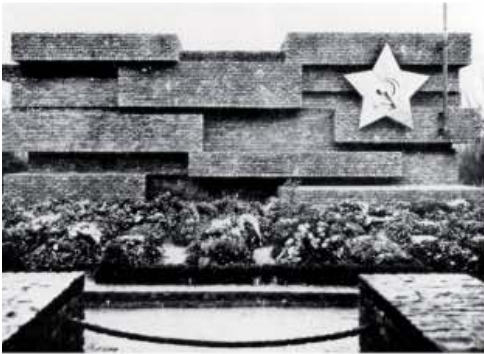
Rosa Luxemburg'un cenaze töreni

Devrim şehitleri

Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht için anıt

1926

Berlin-Friedrichsfeld Mezarlığı'ndaki eski anıt

13 Haziran 1926'da Berlin-Friedrichsfelde'de bir anıt açıldı. Anıt, Bauhaus öğrencisi Mies van der Rohe'nin tasarısına göre, Oldenburg taşlarından yapılmıştı. Üst üste dizilmiş dikdörtgen taşlardan oluşuyordu. Toplam oniki metre uzunluğunda ve altı metre yüksekliğindeydi. Üzerinde bir Sovyet Yıldızı, orak ve çekiç ile plastik elementler taşıyordu. İşçilerin topladığı bağışlarla yapılmıştı.

Burada Rosa Luxemburg gömülü
Polonyalı bir Yahudi kadın
Alman işçilerinin öncü savaşçısı
Alman sömürücülerinin emriyle öldürüldü
Ezilenler, gömün ayrılıklarınızı!

Berthold Brecht

Mies van der Rohe o zamanlar Almanya'nın en önemli mimarlarından. Daha sonra kendisi ile yapılan bir söyleşide, şunları vurgulamıştı:

»Açıklık ve gerçek
buluşacaktı – umutları
öldüren ve yükselen sise
karşı. Evet umutlar
taşıyorduk, süregiden
bir Alman cumhuriyeti
hakkında. Daha tutarlı
bir demokrasiolması
gerekliğini sonra gördük.«

1935

Anıt 1935 yılında iktidardaki Naziler tarafından yıkıldı. Şimdiki anıt ise 1951 yılında dikildi.

VE BUGÜN

ROSA LUXEMBURG

Mücadelesi, sosyalizm ve uluslararası işçi hareketi tarihinin bir parçasıdır.
(Irving Fetscher)

1968

1968 olaylarında ise öğrenciler genellikle eylemlerinde Rosa Luxemburg'un resimleri olan pankartlar taşıyorlardı.

Alman Posta İdaresi 1974'de Rosa Luxemburg'un resmi basılı bir pul hazırladı. Dönemin postadan sorumlu bakanı 200 şikâyet mektubu geldiğini söyledi. Basın posta idaresini eleştiren okur yazılarıyla doluydu.

Rosa-Luxemburg-Marke verkauft sich gut
Bonn (AP)
Die umstrittene Rosa-Luxemburg-Briefmarke in der 40-Mark-Edelserie ist im Handel sehr beliebt. Als »Leitfaden« für die Postkunden wurden sie zu einem Verkaufserfolg. In der Postfiliale in Bonn wurde die Marke in großer Menge abgesetzt. Die Post hat diese Marke jährlich wieder zu verkaufen. Ein großer Erfolg. Wenn sie auf dem Markt zu verkaufen sind, ist das ein Zeichen dafür, dass sie auch verkauft werden können.

1980'de Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht anısına Landwehrkanal'a yerleştirilen anı levhası defalarca tahrip edildi.

1980

1987'de Landwehrkanal üzerine yapılan yeni köprüye »Rosa Luxemburg Köprüsü« adının konulması istendi (Rosa buradan kanala atılmıştı). Berlin Parlamentosu'ndaki CDU ve FDP çoğunluğu bunu reddetti. Köprü'nün açılışının yapıldığı gün, Berlin Tarih Derneği üyeleri bir levha astılar. Levha yarım saat sonra polis tarafından söküldü.

Köln Rosa-Luxemburg-Üniversitesi

30 Mayıs 1968'de hükümetin çıkarmak istediği sert yasanın görüşüldüğü saatte Alman Sosyalist Öğrenciler Birliği üniversitelere yeni isim taktılar. Kızıl renkte boya ile sembolik seremoni gerçekleştirildi.

1988

1988 yılında Landwehrkanal'da Rosa Luxemburg adına bir anıt dikildi. Mimar çift Schüler-Witte anıtı hazırlamış ve masraflarını karşılamışlardı.

Her yıl, Rosa Luxemburg ile Karl Liebknecht'in katledilişin yıldönümü olan 15 Ocak'ta onbinlerce insan Friedrichsfelde Sosyalistler Mezarlığı'nı ziyaret ediyor.

15. Januar 1996

1995

Rosa Luxemburg'un 125. doğum günü vesilesile Münih'te dersler verildi.

Münih Genç Sosyalistleri (SPD üyeleri) bir »Rosa Luxemburg Konferansı« gerçekleştirdiler.

Münih Alman Sendikalar Birliği Eğitim Kolu'nun üyeleri 1996'daki yürüyüşte